ANUL VII. — No. 1921. O SINGURĂ EDITIE LUNI, 18 IULIE 1894.

NUMERUL 15 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ŞI 15 ALE FIE-CĂREĬ LUNĬ
SI SE PLATESC TOT-D'A-UNA INAINTE

IN *Bucureştĭ* LA CASA ADMINISTRAŢIEĬ
DIN *Judeţe* ŞI *Streinătate* PRIN MANDATE POŞTALE

UN AN ÎN ŢARĂ	30 LEĬ;	ÎN STREINĂTATE 50 LEĬ
ŞASE LUNĬ . .	15 »	» » 25 »
TREĬ LUNĬ . .	8 »	» » 13 »

Un numer în streinatate 20 bani

MANUSCRIPTELE NU SE INAPOIAZA

Adevĕrul

Să te fereştĭ Române de cuiŭ strein în casă

V. Alexandri.

NUMERUL 15 BANI

ANUNCIURILE
DIN *Bucureştĭ* ŞI *judeţe* SE PRIMESC *numaĭ la Administraţie*
DIN *Streinătate*, DIRECT LA ADMINISTRAŢIE ŞI *la toate oficiele de publicitate*
ANUNCIURĬ LA PAG. IV . . . . . 0,30 b. linia
» » » III . . . . . 2,— leĭ »
» » » II . . . . . 3,— » »
INSERŢIELE ŞI RECLAMELE 3 LEĬ RÎNDUL.
La Paris, ZIARUL SE GĂSEŞTE DE VÎNZARE CU NUMERUL LA
kioşcul No. 192, Boulev. St.-Germain

UN NUMER VECHIU 50 BANI

ADMINISTRAŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŬ

REDACŢIA
PASAGIUL BĂNCEI NAŢIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

COLONIILE ŞCOLARE

Intr'un număr trecut din *Adevĕrul Literar*, vorbind despre stupiditatea cărţilor care se daŭ ca premiĭ şcolarilor silitorĭ, arătam pe scurt că felul acestor premiĭ ar putea fi cu desăvîrşire schimbat.

Aşa de pildă propuneam ca în loc de două cărţuliĭ vechĭ şi prăfuite, care, adesea, nu numaĭ că n'aduc nicĭ un folos copiilor dar le falşifică cu desăvîrşire spiritul dîndu-le cunoştinţĭ învechite saŭ greşite, să li se procure şcolarilor silitorĭ o lună de petrecere la ţară saŭ pe malul măreĭ.

Asemenea lucru se practică pe o scară largă în Belgia, şi de cîţĭ-va anĭ, acest obiceiŭ salutar pentru copiĭ, a fost introdus şi în Franţa.

Ziarele franceze ne aduc ştirea că, numaĭ din Paris, aŭ plecat la băĭ de mare, în vara asta, 3600 de copiĭ din şcolile primare, sub conducerea şi privegherea profesorilor.

Aceştia sînt copiiĭ ceĭ silitorĭ şi cuminţĭ din şcoalele Parisuluĭ, cărora li s'a dat drept recompensă o lună de vacanţie pe socoteala oraşuluĭ.

Şi ştiţĭ cît costă pe comuna din Paris acest regiment de copiĭ carĭ merg să se joace pe nisipul măreĭ, să ia băĭ bine-făcătoare de apă, de lumină şi de căldură? *Neînsemnata cifră de 156.000 de francĭ!*

Acest obiceiŭ s'a generalizat aşa de mult în Franţa, în cît numărul copiilor trimeşĭ în vilegiatură de către deosebitele oraşe, se urcă la vre-o 50.000.

In Belgia a luat naştere această frumoasă idee. Astă-zĭ Bruxelul singur, care are o jumătate de milion de locuitorĭ, trimete 4000 de copiiĭ pe an, la plimbare saŭ la băĭ.

Şi nu e orăşel cît de mic, în această ţară, care să nu-şĭ trimeată regulat la plimbare, pe timpul vereĭ, sburdalnica şi vesela luĭ colonie de copilaşĭ silitorĭ.

Şi nimenĭ nu-şĭ poate închipui cu ce entusiasm şi cu ce vie plăcere sînt primite aceste coloniĭ, pe-acolo pe unde poposesc.

Toată lumea se grăbeşte să le iasă în cale, să le înconjoare cu tot felul de mîngîerĭ, de îngrijirĭ, să le dee serbărĭ şi petrecerĭ potrivite cu vîrsta şi cunoştinţele lor.

E o nobilă şi frumoasă întrecere între diferitele oraşe şi între particularĭ de-a da îngrijirile cele maĭ părinteştĭ micelor şi fragedelor generaţiĭ de şcolarĭ.

Şi orĭ cine îşĭ poate închipui ce rîvnă şi emulaţie stîrneşte printre copiĭ ideea de-a merge să petreacă o lună pe an la aer curat, pe iarbă verde, în munţĭ saŭ în faţa măreţeĭ priveliştĭ a măreĭ.

Maĭ cu samă pentru oraşele marĭ, în care aerul e închis şi nesănătos, emanaţiile bolnăvicioase, viaţa plină de enervare şi de surmenaj şi unde copiiĭ sufăr mult în delicata lor sănătate, se impune întroducerea sistemuluĭ coloniilor şcolare.

Şi maĭ ales copiiĭ silitorĭ, carĭ aŭ cheltuit maĭ multă putere nervoasă în cursul anuluĭ, aŭ o deosebită nevoe de-aşĭ întregi forţele sleite de muncă şi de aerul nesănătos.

Din copiiĭ aceştia prea mult chinuiţĭ la studiŭ, răŭ hrăniţĭ, otrăviţĭ de miasmele oraşelor, se recrutează numeroasa legiune a tuberculoşilor, a enervaţilor detracaţĭ şi a celor carĭ umplu înfiorătoarele închisorĭ ale minţeĭ întunecate: casele de nebunĭ.

O mare parte din aceste rele grozave, care rod cu atîta nemiloasă furie oraşele marĭ, s'ar putea lecui în parte, cu prea puţină osteneală şi încă şi cu maĭ puţină cheltuială.

Credem că se impune ca oraşele noastre maĭ marĭ: Bucureştiĭ, Iaşiĭ, Galaţiĭ, Brăila şi Craiova, să adopte cît maĭ curînd sistemul coloniilor şcolare, aşa cum funcţionează el în Belgia şi în Franţa.

Bugetele comunelor noastre n'ar fi încărcate aşa de grozav cu cheltuelele pe care le-ar necesita înfiinţarea acestor coloniĭ.

Dacă Primăria Capitaleĭ ar alege cîte 5 copiĭ din fie-care clasă a şcolilor primare, ar trebui să trimeată pe an c'am vre-o 1200 de copiĭ în vilegiatură. Cheltuelele ar fi cam de 100 de leĭ pe lună şi de copil, în care ar intra drumul şi cheltuelele necesare profesorilor conducătorĭ, ceea ce-ar face o cheltuială de 120.000 de leĭ pe an pentru Primăria de Bucureştĭ.

Faţă cu bugetul săŭ de unsprezece milioane, această cheltuială ar fi aproape neînsemnată, maĭ cu samă dacă luăm în vedere marile foloase morale şi intelectuale care s'ar obţine în schimbul acesteĭ sume.

Iniţiativa privată ar putea şi ea să facă ceva. Mamele bogate, care-şĭ iubesc copiĭ şi-ĭ îngrijesc cu atîta neobosită stăruinţă, n'ar trebui să uĭte că sănătatea înfloritoare a copiilor lor se datoreşte în parte privaţiunelor de tot soĭul, munceĭ de rob a proletarilor de la oraşe.

Copiiĭ acestor proletarĭ sînt slabĭ, palizĭ, în ochiĭ lor stînşĭ ochiĭ mamelor lor privesc cu durere. Cît ar da şi ele să-şĭ vadă copiiĭ respirînd puţin aer curat, întremîndu-şĭ sănătatea lor şubredă cu apele binefăcătoare ale băilor.

Mamele bogate nu trebue să fie egoiste, obolul lor poate scăpa de la boale cronice şi de la moarte miĭ de copilaşĭ săracĭ.

In ţară la noĭ se daŭ multe serbărĭ, se deschid multe liste de subscripţiĭ pentru scopurĭ adesea neînsemnate; se poate oare închipui o maĭ frumoasă întrebuinţare a banilor celor carĭ se interesează de opere bine-făcătoare şi filantropice ca adunarea unuĭ fond pentru înfiinţarea acestor coloniĭ şcolare?

Un călduros apel făcut din partea Preseĭ şi a Primăriilor orăşăneştĭ către generositatea celor cu dare de mînă, ar face că chiar cu începere din vara viitoare, să se înfiinţeze şi la noĭ această instituţie menită să aducă atîta bine tinerilor generaţiĭ din şcolĭ.

I. Theodorescu.

LECONTE DE LISLE

Zilele trecute a murit Leconte de Lisle, unul din scriitoriĭ ceĭ maĭ desăvîrşiţĭ, unul din ceĭ maĭ marĭ făuritorĭ de versurĭ.

In toată opera luĭ nu e un vers, căruia să i se poată găsi cel maĭ mic cusur.

Nu există poet, care să aibă o versificare cu o regularitate maĭ clasică, un ritm maĭ îngrijit, cu o frază maĭ muzicală şi cu o maĭ mare bogăţie de imaginĭ.

Cultul frumuseţeĭ plastice, în versurile luĭ e aşa de bine observat, desăvîrşirea atît de perfectă,—în cît pare cam obositor oamenilor, carĭ n'aŭ obişnuinţa literatureĭ.

Din această cauză poate, Leconte de Lisle n'a avut popularitatea şi gloria ce i se cuvinea, faţă cu ceĭ-l'alţĭ scriitorĭ aĭ Franţieĭ.

Totuşĭ, înrîurirea luĭ asupra poeţilor şi în genere asupra mişcăreĭ literare contemporane, a fost enormă.

Aceasta se datoreşte faptuluĭ că el a fost nu numaĭ un mare poet, ci şi un adînc cugetător, un filosof în toată puterea cuvîntuluĭ. In opera luĭ, el a perdut din vedere individul, chiar *eul* luĭ propriŭ, şi suferinţele luĭ trecătoare şi a cătat să se înalţe maĭ sus, pentru a îmbrăţişa omenirea întreagă, în evoluţia simţirilor, credinţelor, durerilor şi aspiraţiilor sale.

Personalitatea luĭ pare a dispărea în operă, şi abia de întîlnim icĭ colo, cîte-va accente de supremă deznădăjduire, de neînfrînata aspiraţie spre lipsa de durerĭ, în mormîntul de vecĭ. Poetul nu-şĭ bate capul să ne întreţie cu dragostile luĭ, saŭ cu întîmplările vieţeĭ luĭ, ca alţiĭ. Din această pricină s'a născut legenda nesimţireĭ luĭ, a lipseĭ luĭ de inimă şi de sensibilitate; legendă falşă şi absurdă pentru cine ştie să citească şi să înţeleagă pe marele poet.

Oare poate fi vorbă de lipsă de sensibilitate şi de emoţie, la cel ce s'a identificat întru atît cu simţirea şi gîndirea atîtor generaţiĭ dispărute; la cel ce a vibrat împreună cu Greciĭ anticĭ, viguroşĭ şi oamenĭ de acţiune; la cel ce a tremurat împreună cu asceţiĭ misticĭ aĭ evulnĭ mediŭ, de groaza lumeĭ viitoare; la cel ce a redat cu atîta putere aspiraţia pătimaşă a budistuluĭ spre neant?

Din potrivă, socotesc că pentru a te intrupa ast-fel în fiinţa generaţiilor cunoscute nouă numaĭ din texte; pentru a evoca cu atîta exactitate cadrul deosebit al natureĭ în care aŭ trăit, şi a avea aşa de bine intuiţia înrîurireĭ acestuĭ cadru asupra moduluĭ de a simţi, de a crede, şi de a cugeta; socotesc că ţĭ trebue o enormă sensibilitate, o colosală emotivitate.

Dar dacă Leconte a fost un poet de mare simţire, el a fost şi un spirit riguros ştiinţific.

El a fost un partizan călduros al concepţieĭ evoluţioniste. De aice pentru el ateul, justificarea tuturor religiilor trecute: toate sînt respectabile, fiind-că toate aŭ satisfăcut, într'un moment dat, aspiraţia spre ideal a omenireĭ, şi toate sînt produsul mediuluĭ şi al împrejurărilor în care s'aŭ dezvoltat.

Aceasta încearcă el să stabilească.

Ast-fel în India el analisează sentimentul religios în cadrul feeric şi sublim al natureĭ de acolo şi ne explică, — descriind măreţia aceleĭ naturĭ, fiarele cumplite ce o populează — cum imaginaţia oamenilor de acolo a trebuit să fie surexcitată, pînă a produce concepţiile cele maĭ ciudate, visurile cele maĭ imposibile; cum sufletul lor a trebuit să fie înfricoşat pînă a dori prăbuşirea în neant.

In Grecia apoĭ el descrie natura cea aşa de veselă, de senină, de blîndă, care a făcut pe Grecĭ oamenĭ de acţiune, nu de visurĭ. Frumuseţea îĭ încîntă, armonia îĭ transportă. Religia lor, de acee, nu e a unor oamenĭ turmentaţĭ de visurĭ imposibile, ci veselă şi antromorfă ca a unor oamenĭ veselĭ şi sănătoşĭ.

Cînd vine însă la Evul-mediŭ, Leconte ne arată ce cumplită descrierare, ce aberaţiĭ colosale a trebuit să producă introducerea credinţelor supra-naturale în o societate barbară şi grosolană. Descrierea misticismuluĭ, a fioruluĭ inimelor acelora turmentate de frica vieţeĭ viitoare, a extazelor mistice — sînt poate cele maĭ frumoase părţĭ ale opereĭ luĭ Leconte de Lisle.

Marele poet din această anchetă asupra credinţelor omenireĭ, nu a văzut însă legea progresuluĭ, a ameliorăreĭ necontenite.

El a văzut numaĭ că toate trec, că toate sînt suspendate o clipă asupra abizuluĭ infinit—şi de aci a conchis că toate 's vane, şi că de cît atîta zbucium zadarnic, maĭ bine moartea eternă.

La ea, aspiră necontenit şi poetul cu o deznădăjduire şi un pesimism înfricoşat. Necontenit o chiamă şi o invocă:

Oh moarte divină in care intră şi se perde totul
Adăposteşte-ţĭ fiĭ în sînul tăŭ cel luminos,
De timp, de număr şi de spaţiŭ, ne mîntue
Şi liniştea redăne-o, ce viaţa a tulburat.

(*Poèmes antiques*).

Pesimismul luĭ atît de sumbru şi de neîmpăcat, nu e logic cu concepţia luĭ asupra evoluţieĭ necontenite a omenireĭ.

Dar dacă nu e logic e cel puţin frumos.

In Leconte de Lisle găsim accente de o mie de orĭ maĭ eloquente şi maĭ puternice de cît a autoruluĭ luĭ Rolla, şi care ajung une-orĭ pe acele ale nenorocituluĭ şi îndureratuluĭ Leopardi.

C. D. ANGHEL.

IN BAVARIA

In circiumă larma se 'ntinde,
Sînt mesele pline de lume;
Iar fetele 'mpart tuturora
Pahare şi glume.

Un orb c'o ţiteră 'n spate,
S'aşează pe-un scaun de-o parte,—
Şi berea se varsă 'n şiroaĭe
Din halbele sparte...

«Să cînte!»—Şi orbul începe:
Şi strunele taĭnice spun
Povestea Regeluĭ sumbru,
Uĭtat şi nebun!

O, fată frumoasă ascultă
Şi 'ntreabă de ce a murit?
Iar orbul sfîrşeşte povestea:
«Ea nu l-a iubit»!

Tradem.

Reichenhall.

D'ALE GAZETARIEĬ

— «Românul e născut poet» zisese odinioară Alexandri. Curînd aŭ venit însă Iacob Negruzzi, Carol Scrob, Iosif Vulcan şi atâţea alţiĭ, ca prin încercările lor poetice să dovedească netemeinicia acesteĭ afirmărĭ prea generale.

«Cu maĭ mult temeiŭ însă cred că s'ar putea zice că: «Românul e născut critic», —negreşit nu în înţelesul care se dă acestuĭ cuvînt cînd e vorba de Taine saŭ de Gherea, — ci în acela care se dă omuluĭ în totdeauna gata de a critica orĭ ce-ĭ cade sub ochĭ. Dacă ese pe stradă, el critică taliile cucoanelor saŭ cĭobotele bărbaţilor, dacă se duce la ţară, critică vremea şi puiĭ de găină, dacă ia în mînă o gazetă, critică stilul şi limba, articolul de fond şi informaţiile, dacă e el însuşĭ gazetar, critică guvernul saŭ opoziţia, saŭ şi guvernul şi opoziţia, critică pe funcţionarĭ şi pe particularĭ, pe Ungurĭ şi pe confraţĭ, — maĭ ales pe confraţĭ...

— Opreşte-te aci, întrerupseĭ eŭ pe prietenul meŭ Ionescu, simţind aluzia. Această *critică* a ta asupra spirituluĭ criticastru român, poate să fie dreaptă, dar crezĭ oare că criticile pe care le criticĭ tu sînt maĭ puţin justificate?

Dacă romînul critică taliile cucoanelor, este pentru că în adevăr ele sînt strîmbe, cĭubotele bărbaţilor pentru că sînt scîlciate ca şi capetele lor, vremea pentru că e nesuferită, puiĭ de găină pentru că sînt jigăriţĭ, gazetele pentru că în mare parte sînt scrise de Spanachizĭ, confraţiĭ în sfîrşit...

— Da, să ne oprim la confraţĭ. Pentru ce în alte...

— Da, da, cunosc cîntecul: în alte ţărĭ.. Aşa este, în alte ţărĭ nu e ca la noĭ...

Nu, — în alte ţărĭ oamenii predestinaţĭ de soartă şi de propria lor destoinicie intelectuală să ajungă conductorĭ de tramway nu s'aruncă în gazetărie, şi dacă ar incerca să s'arunce, desigur n'ar ajunge «valoroşĭ confraţĭ», «eminenţĭ gazetarĭ» şi redactorĭ pe la diferite gazete naţionale... Atuncĭ cum ar fi posibilă în alte ţărĭ rubrica contabilităţiĭ prostiilor debitate de confraţĭ?

Acolo Spanachidi nu vorbeşte ţăreĭ cu condeiul în mînă, ci cailor cu fluieriţa în gură. Soluţiile luĭ se mărginesc acolo la taxarea pasagerilor, şi *la raţionarea*, la distribuirea porţiilor de fîn subalternilor săĭ patrupezĭ.

Eĭ! dac'ar fi şi în presa, pariziană de de exemplu, un Spanachidi! Ce rigolade! ce rafreşismente!

Inchipuieşte-ţĭ, de pildă, că un Spanachid francez — să presupunem *imperialist* — ar fi scris un articol fulgerător, pe care 'l-ar fi început aşa:

«Dacă regicidul preşedinteluĭ republiceĭ s'ar fi întîmplat sub un imperiŭ...»

Ce crezĭ c'ar fi fost a doua zi în celelalte gazete?

Dar nepreţuitele noastre ciupercĭ din provincie? Unde veĭ maĭ găsi în alte ţărĭ un *Luceafăr*, gazeta din portul de clasa I Focşanĭ? Saŭ un *Orfanul*, un *Ochiŭ veghetor*, o *Gazetă de Tecuciŭ*??

Ce n'ar da gazetele pariziane pentru un ast-fel de material? Dar de geaba; el e un produs eminaminte propriŭ soluluĭ nostru.

Şi uite, să fac o mărturisire. Nu există om care să n'aibă într'însul măcar o fărîmă de egoism. Eĭ bine, în egoismul meŭ de gazetar, deşi doresc din suflet propăşirea acesteĭ ţărĭ şi ridicarea noastră la nivelul cultural al ţărilor apusene, totuşĭ cînd e vorba de *materialul* suspomenit, mă rog la Dumnezeŭ în toate zilele să nu se maĭ sfîrşască.

Unuia îĭ place popa, altuia soluţiile, altuia programele... Eŭ mă inebunesc după rafreşismente.

De aceea, or-ce s'ar zice şi or-ce s'ar face, voiŭ continua şi eŭ pe lîngă alţiĭ să-mĭ cultiv Spanachiziĭ meĭ predilecţĭ — ţine-mi-ĭ Doamne!

Rad.

IUBITA

(FRAGMENT)

D. Traian Demetrescu a bine-voit să ne dee, pentru a se publica în *Adevĕrul literar*, următorul fragment dintr'un roman pe care l'a terminat şi care va apare în volum la toamnă.

V

Maria căuta în prietenie uĭtarea iluziilor eĭ pĭerdute. In această femeĭe simţul iubireĭ fusese ca o coardă fină, menită să dea cele maĭ melodioase note, dar pe care o mînă grosolană o sfărîmase dintr'o singură atingere. Ea visase un amor îndelung, tot d'auna tînăr, nicĭ o dată lipsit de-o parte ideală.

La gîndul că ar putea să deştepte, ca cele maĭ multe femeĭ, numaĭ o dorinţă brutală, în om, se desgusta.

Se făcu propria'ĭ educatoare: Işĭ deprinse sufletul către aspiraţiunĭ senine, cum un vultur îşĭ obicĭnueşte puiĭ să zboare spre culmĭ! Purifica plăcerea de-a iubi de tot ce însemna minciună şi degradare. Ea socotea fericirea ca o lege nestrămutată, întocmită din onestitate, devotament şi adoraţiune. Nenorociţiĭ eraŭ ceĭ carĭ se abăteaŭ de la această lege.

Un om îĭ răsturnase estetica simţirilor şi meditaţilor eĭ. Se despărţise de el, şi se retrăsese în linişte şi singurătate ca aceĭ fricoşĭ carĭ se tem încă de primejdie, chiar după ce a trecut. Lumea i se părea că e maĭ toată plină de ast-fel de oamenĭ, şi o ura. Cînd cunoscu pe Emil crezu că se înşeală şi că o filosofie întocmită din decepţiĭ personale e tot-d'auna falşă. Tînărul acesta i se păru o făptură nouă, de care îşĭ aducea aminte că o visase, — *odată!* Cînd? Atuncĭ cînd nu cunoscuse *omul* care trebuia s'o desgusteze de oamenĭ.

Iĭ plăcu temperamentul luĭ înclinat mult către visurĭ, şi ghici, maĭ ales, ce bine făcătoare sînt atenţiunile şi îngrijirile delicate pentru asemenea fiinţe.

In fond inima eĭ era vecĭnic iubitoare şi căuta acum amorul ce nu turbură şi nu decepţionează.

Primele zile fură pline de surprinderĭ. Emil era vesel şi într'o rară dispoziţie de-a vorbi. Pentru orĭ-ce lucru, cît de neînsemnat, găsea ceva de spus, o observaţie, un paradox, o ironie. Serile liniştite, melancolia umbreĭ, în apus, îl umpleaŭ de lirism; şi sub stele, bogăţia luĭ de cuvinte devenea fermecătoare.

Ea îl asculta, spiritul luĭ îĭ părea o sărbătoare sufletească. De unde avea el farmecul acesta de inteligenţă?

Cugetă la aniĭ luĭ de şcolar sărac şi obscur la singurătatea luĭ, plină de reveriĭ şi de gîndurĭ, din odaia'ĭ liniştită, la cărţile luĭ citite în pacea nopţilor. Singurătatea, sărăcia, meditaţiunea, formaseră un suflet ales, încîntător de nobil.

Fireşte, într'un salon, cu fracul pe el, dansînd un vals saŭ o polcă, ar fi fost ridicul; dar alăturĭ de dînsul, într'o intimitate calmă, el interesa, fermeca.

Intr'o zi vorbiră despre iubire. Chestiunile psihologice le daŭ maĭ dese prilejurĭ de discuţiunĭ.

Emil porni privirile în depărtare, cam şi ar fi vrut să atragă atenţiunea nemărginireĭ o întrebă:

— Aĭ observat ce lezne dăm definiţiĭ amoruluĭ, ce teoriĭ ciudate facem asupra luĭ, şi cu toate acestea, adese-orĭ, iubim fără să ştim pentru-ce. Sentimentul desminte tot-d'a-una raţionamentele pe care ni le facem în ore liniştite.

Maria îl întrerupse:

— Aĭ făcut vr'o experienţă?

— Experienţă... nu; dar, de cît-va timp, încerc o stare sufletească, fără a o'nţelege. Cum aĭ defini D-ta impresia neaşteptată pe care 'ţĭ-a lăsat-o farmecul uneĭ femeĭ, cum ţĭ-ar lăsa o noapte de vară, un vis, o privelişte. Timpul adînceşte impresia, ca pe o rană care se agravează din zi în zi; apoĭ o preface într'o dorinţă exaltată de fericire, care e în acelaşĭ timp o durere şi o temere. Sufletul e într'o nelinişte vecĭnică. Se întreabă mereŭ: el singur îşĭ creează această nebunie saŭ e stăpînit de-un farmec real? Şi'n chinuitorul neastîmpăr 'ĭ-e frică să nu moară de propria'ĭ îndoială... De sigur, e foarte confuz ce 'ţĭ-am spus; — dar cum aĭ numi această stare?

Maria asculta, pĭerdută, par'că cine-va, un glas uitat din adîncul sufletuluĭ eĭ, îĭ vorbea. Starea aceasta sufletească o neliniştise şi pe ea, odinioară, înainte de a se căsători.

Ea răspunse:

— Aşĭ numi-o... iubire.

— Iubire? şopti el uşor, şi se uĭtă nesfîrşit în ochiĭ eĭ.

— Şi ce urmează după dînsa? întrebă Emil, după o pauză.

— Fericirea saŭ... decepţia.

El întoarse chestiunea:

— Să fie acest complex de senzaţiunĭ efectul multor citirĭ şi al uneĭ analize individuale, prea rafinate?... Iubirea trebuĭe să fie maĭ simplă.

— De sigur, nu există o iubire; sînt ĭubirĭ.

— Dar atuncĭ cum e cu putinţă unirea a două inimĭ, dacă fie-care ĭubeşte în felul eĭ?

— Poate că în lume se găsesc inimĭ carĭ s'aseamănă.

— Adese-orĭ trec una pe lîngă alta, fără a se cunoaşte; saŭ sînt aproape şi... se tem de-a se intîlni.

— Aceĭ carĭ se iubesc nu sînt scepticĭ ca D-ta, rosti ea, căutînd să întrerupă convorbirea.

Inoptase.

Eĭ mergeaŭ pe cîmp. întilnindu-se cu ţăraniĭ, care se întorceaŭ de la muncă, trudiţĭ şi tăcuţĭ, ducînd pe umerĭ osteneala uneĭ zile întregĭ de lucru.

Cînd ajunseră la conac, Cerbureanu le ieşi înainte.

— Eŭ ştiam că uĭtă să mănînce numaĭ diplomaţiĭ, cînd sînt crize ministeriale.

— Maria învinuia pe Emil de întîrziere. «Are un dar nespus de-a face pe cine-va să-l asculte».

— Asta însemnează că D. Corbu va deveni un mare orator politic, profetiză Cerbureanu.

Emil făcu un gest de oroare.

Se aşezară la masă.

De obiceiŭ mîncaŭ în grădină, sub cerul liber. Cerbureanu îndemna pe Emil să'şi îndoiască pofta de mîncare şi arăta cum formele spirituluĭ sînt adese-orĭ hotărîte de starea bună saŭ rea a stomahuluĭ. Povesti apoĭ ce mulţumit era de inspecţia pe care o făcuse pe întreaga moşie: grînele eraŭ minunate. Ţăraniĭ îl asiguraŭ de produsurĭ marĭ. Preotul satuluĭ spunea că în satul Cerbureniĭ de mult nu se pomenise ast-fel de semănăturĭ bogate.

Proza asta, exprimată în cuvinte simple şi vesele risipise puţin gîndurile vagĭ în care căzuseră Maria şi Emil, după îndelungile lor discuţiunĭ.

După masă, Cerbureanu plecă, în trăsură, în satul din apropiere, pentru a juca *preferenţă* cu proprietarul de acolo, un bun amic al săŭ. Făgăduia să se 'ntoarcă la miezul nopţeĭ.

Emil şi Maria intrară în salon.

Ferestrele eraŭ deschise. Un miros de garoafe şi de roze, pătrundea înăuntru. Aĭuritul vag al depărtărilor umplea sufletul de voluptatea extazurilor. Luna plină lumina de-asupra unuĭ desişĭ de salcîmĭ.

Priveaŭ amîndoĭ tăcuţĭ. Să existe o armonie universală, între simţirĭ şi gîndurĭ, cum este între aceste lumĭ risipite în spaţiŭ? Un suspin, un plîns de pe pămînt s'o fi resimţind şi aiurea?

După cîte-va minute, Emil se întoarse către Maria:

— Cîntă, te rog, ceva...

Maria luă un caĭet de note şi'l deschise la întîmplare, apoĭ se aşeză la clavir.

Intiĭele note din *Intermezzo* se auziră sfioase şi triste, ca un zbor de suspine. Şi cu cît se ridica sus, muzica aceasta părea că se pĭerdea în stele.

Emil privia profilul Marieĭ.

Linia frunţeĭ, ĭeşea de sub părul negru şi des, ideal de curată. Nasul era ca al statuĭelor din antichitatea greacă. Ochiĭ marĭ şi negri, aveaŭ privirĭ infinite şi de o nespusă melancolie; gura eĭ mîngiĭa vecĭnic, cu surîsul, cu glasul, saŭ cu tăcerea.

Era ca o frumuseţe visată, c'un neînţeles farmec în jurul eĭ.

Emil se sculă brusc, îĭ sărută mîna şi se retrase în odaĭa luĭ. Pretextă o durere de cap.

Maria îl rugă să se scoale de dimineaţă pentru a merge în pădure, să vadă răsăritul soareluĭ.

Inchis în cameră, Emil se trînti pe canapea, ca un om beat. Era înăbuşit de suspine.

Notele claviruluĭ se auzeaŭ maĭ dulcĭ şi maĭ povestitoare. Maria începuse *Sonata luneĭ* de Beethowen. Muzica se stingea în noapte maĭ trist de cît glasul unuĭ clopot...

Emil asculta aĭurit, ca un nebun blînd. Luĭ i-se părea că ea îĭ vorbeşte prin notele acelea, îĭ spunea că'l înţelege, că ştie ce necunoscuturĭ dureroase se ascund în sufletul luĭ. Dar el pentru ce e timid şi se îndoĭeşte?

Clavirul tăcu.

Ferestrele salonuluĭ se închiseră, paşiĭ Marieĭ străbătură *entreul*, o uşe de la o cameră se deschise, apoĭ se auzi zgomotul cheĭeĭ.

Afară tăcere adîncă.

Emil îşĭ citea în inimă ca într'o carte înţeleasă. Patima luĭ era absurdă, nebună, primejdioasă, dar neînlăturalnică Această femeĭe îl îmbătase prea mult cu frumuseţea, cu sufletul eĭ. O ĭubea! Nu este o laşitate să aibĭ scrupule, temerĭ, îndoĭelĭ, cînd iubeştĭ?

Dar simţul luĭ moral stăpînea cîte-odată neliniştea patimeĭ sale. Işĭ amintea că'n această casă era un oaspete, căruia i se arătase cea maĭ generoasă simpatie, şi atuncĭ i se părea că iubirea luĭ ar fi umilitoare, venea prea de jos. Conştiinţa îl însenina cîte-va clipe, apoĭ recădea iarăşĭ în delirul simţireĭ.

Iĭ va mărturisi totul, va plînge la genunchiĭ eĭ, şi ca un nenorocit, vinovat de crima de a fi ĭubit'o, o va ruga să-l înţeleagă să-l ĭerte. Fericit nu spera să fie nicĭ odată.

Adormi obosit şi greoĭ.

Despre zi, o lovitură uşoară în uşă îl deşteptă. Servitoarea îl vesti că Maria îl aşteaptă, în grădină, să meargă în pădure.

Emil îşĭ simţea capul ca de plumb. Cam fără voĭa luĭ se duse în grădină. Aĭerul curat şi rece îl învioră puţin.

Maria veni 'naintea luĭ, întinzîndu-ĭ mîna:

— Bună dimineaţa, Domnule Corbu. Aĭ dormit bine?

— Vă mulţumesc... La ţară somnul e foarte liniştit...

— Pentru că aicĭ, adăogă Maria, totul e liniştit: Natura, sufletele noastre...

Emil o privi aproape în ochĭ.

— Pentru ce crezĭ ast-fel? o întrebă el.

— Ce să cred?...

— Că şi sufletele noastre sînt liniştite?

— Cel puţin aşa mă simt eŭ. Nu cum-va... A... mĭ aduc aminte: Ştiŭ că D-ta îmĭ spuneaĭ de nişte stărĭ sufleteştĭ... cĭudate. Dar să mergem maĭ repede în pădure. Vom vorbi acolo psihologie...

Cuvintele eĭ eşeaŭ zglobiĭ ca nişte paserĭ. Se urcară în trăsură, pornind spre pădure.

Intunericul se rărise şi o lumină albăstrie se ivea la răsărit. Cerul era senin. Cireada satuluĭ se îndrepta molcomă spre păşiune. Un copil, cu o şubă vechĭe pe umerĭ, fluera o doĭnă.

Imensitatea era plină de răcoare şi trezirea eĭ avea o măreţie solemnă.

Pentru a merge în pădure trebuĭa să treacă Oltul, pe un pod umblător. Rîul îşĭ cînta pribegia luĭ eternă.

Trăsura şi vizitiul rămaseră pe mal; Emil şi Maria se afundară în pădure.

(Va urma)

Traian Demetrescu.

MAGNETISM ŞI HIPNOTISM

I

In anul acesta am fost vizitaţĭ de un cetitoriŭ de gîndurĭ şi hipnotizator: D-l Pickmann. La reprezentaţiile date de D-sa, sala ĭera plină; iară experienţele sale ĭeraŭ urmărite cu un interes viŭ de către public; interesul pe care 'l dă în tot-deauna lumea unuĭ lucru noŭ şi *necunoscut*. In presă şi pretutindenĭ s'a vorbit cu prilejul reprezentaţiilor luĭ Pickmann despre hipnotism, magnetism, somnambulism, spiritism şi maĭ ştiŭ ĭeŭ cîte.

Dacă înse tuturor celor carĭ vorbesc despre hypnotism etc. li s'ar fi pus o întrebare foarte simplă: «Ce-ĭ hipnotismul, ce-ĭ magnetismul etc.?» putem spune cu siguranţă că aproape maĭ mult de 50% n'ar fi fost în stare să deie o definiţie clară termenilor întrebuinţaţĭ şi asupra cărora discutaŭ.

Lucrul nu-ĭ nicĭ de mirare. Sînt alţĭ termenĭ pe carĭ îĭ întrebuinţează publicul din ţara noastră, şi asupra căror termenĭ s'a dat explicaţiĭ în toate zilele timp de aproape două-zecĭ de anĭ şi totu-şĭ noţiunea exactă şi clară ĭe departe încă de a se fi stabilit în spiritul publiculuĭ, de pildă asupra *socialismuluĭ*.

Cîţĭ n'aŭ să-ţĭ spuie că socialismul ĭe împărţirea averilor, saŭ spre a se areta de duh, că-ĭ «scoală tu, să m'aşez ĭeŭ», saŭ cine maĭ ştie cîte alte definiţiĭ tot atît de clare cît şi de proaste...

Cînd stă să bată ceasul unuĭ sfîrşit de veac aşa de zbuciumat cum ĭe sfîrşitul veaculuĭ în care trăim şi în care credinţile cele maĭ adîncĭ se clatină, obiceiurile cele maĭ statornice se zdruncină, iară jongleria cuvintelor înlocuieşte gîndirea sănătoasă, ĭe o nevoie pentru fie-care să aibă asupra lucrurilor despre carĭ vorbeşte o idee exactă, clară şi bine definită. Numaĭ ast-fel nu va vorbi pentru a vorbi, după cum uniĭ fac artă pentru artă... pornografică; numaĭ aşa conduita multora n'o fi dictată de picioarele vre-uneĭ mese dănţuitoare.

Un nume saŭ o vorbă în care se încheagă o serie de fenomene, poate fi semăluită unuĭ cristal c'un număr nedeterminat de feţe, iară progresul cunoştinţelor noastre însamnă ca pe răboj noua faţă descoperită a cristaluluĭ, simbol al sensaţiunilor, imaginelor saŭ reprezentaţiilor datorite acelor fenomene; fiind aşa, putem să ne dăm samă de cuprinsul unuĭ cuvînt saŭ nume analizînd de aproape fie-care faţă a cristaluluĭ — nume, înlăturînd toate noţiunile străine aceluĭ nume şi care numaĭ îĭ înneacă într'o atmosferă pîcloasă pentru priceperea exactă, înţelesul real şi corespunzătoriŭ serieĭ de fenomene pe cari le cuprinde.

Magnetismul (animal) poate ĭe unul din cuvintele a căruĭ noţiune ĭe una din cele maĭ împîslite cu credinţĭ falşe. Cînd auzim acest cuvînt ni se pare că toate fenomenele corespunzătoare noţiuneĭ cuprinse în ĭel se sustrag legilor fireştĭ, nu maĭ aparţin lumeĭ pămînteştĭ, ci ar fi ocîrmuite de nişte puterĭ extraterestre cari nu numaĭ că scapă de subt voinţa noastră ci chiar de priceperea noastră. Aceasta se datoreşte faptuluĭ că învăţaţiĭ din trecut în loc să observe şi să clasifice în mod metodic fenomenele speciale de natură nervoasă pe cari le prezintaŭ bolnaviĭ lor, şi apoĭ să le caute o explicare teoretică, s'aŭ grăbit maĭ ales de-a le lega într'un mănunchiŭ căruia i-aŭ aplicat o teorie scoasă di'ntr'o analogie superficială între aceste fenomene şi proprietăţile magnetuluĭ. Cît de absurdă ĭeră această teorie se poate vedea numaĭ după titlul tezeĭ de doctor în medicină al luĭ *Anton Mesmer* (1734): *Despre influenţa aştrilor şi planetelor asupra vindecăreĭ boalelor*. (1766). In această scriere ĭel arată cum «soarele, luna şi corpurile cereştĭ înrîuresc asupra fiinţelor vieţuitoare prin ajutorul unuĭ fluid subtil, pe care 'l numeşte *magnetism animal*, ca să-ĭ arete proprietăţile comune ce le are cu magnetul» (Le magnetisme animal: Binet et Féré, pg. 3). Cu ast-fel de teoriĭ ĭeră puţin probabil ca învăţaţiĭ vremeĭ să se uite cu ochĭ bunĭ la medicina magnetică. Cît pentru observarea faptelor, ĭele se prezentaŭ prea acoperite de mister ca să poată fi studiate metodic. «In mijlocul uneĭ sălĭ marĭ în care lumina pătrunde dulce şi slabă prin nişte perdele groase se află o ladă rotundă de lemn de stejar. In fundul lăzeĭ o pătură de sticlă pisată şi alta de pilitură de fier peste cari staŭ aşezate simetric buteliĭ pline, a căror gîturĭ convergează spre centru; alte buteliĭ sînt dispuse în sens invers cu gîturile spre circonferinţă. Capacul lăzeĭ ĭe străbătut de orificiĭ prin cari ĭese ramurĭ de fier îndoite şi mobile pe cari bolnaviĭ trebuĭe să le apuce. O tăcere desăvîrşită. De-odată se aude o arie melodioasă di'ntr'un piano saŭ armonică din camera alăturată şi la carĭ se întovărăşia cîte-odată şi un glas» (loc. cit. pg. 6). Iată ce spune asupra efectelor, Bally, un martor ocular: «Uniĭ bolnavĭ sînt liniştiţĭ şi nu simţesc nemic, alţiĭ tuşesc, scuip, simt vre-o durere uşoară, o căldură locală saŭ generală şi asudă; alţiĭ sînt agitaţĭ şi chinuiţĭ de convulziunĭ. Convulziunile sînt extraordinare prin numărul, durata şi puterea lor. Unele ţin cîte treĭ ceasurĭ. Ele sînt caracterizate prin mişcările involuntare şi grăbite a tuturor membrelor, a corpuluĭ întreg, prin nodurĭ în gîtlej, prin tresărirea hipocondrilor şi epigastruluĭ, prin turburarea ochilor şi privirea rătăcită, prin ţipete pătrunzătoare, prin plîns, sughiţurĭ şi rîs nestăpînit. Aceste convulsiunĭ sînt precedate saŭ urmate de o stare de lîncezeală saŭ reverie, pacientul par'că-ĭ abătut, ba chiar în somnolenţă, Această stare convulzivă se numeşte criză» (loc. cit. pg. 7).

Spăimîntaţĭ de aceste şedinţĭ magnetice oameniĭ de ştiinţă nu numaĭ că se uitaŭ chiorîş la ĭele, ci adese-orĭ le condamnă. Până şi curiea de la Roma condamnă magnetismul pe cuvîntul că: «O aplicare de principiĭ şi mijloace curat fizice la lucrurĭ saŭ fenomene cu adevărat supranaturale, ca să le poată explica fiziceşte, ĭeste o iluziune cu totul condamnabilă şi o practică ĭereticească.» (Scrisoare Enciclică a sfinteĭ inquisiţiĭ romane şi universale. Din op. cit. pg. 38).

Mulţămită acestor condamnărĭ unanime cît şi teoriilor fantaziste cari se chiamă că vor să deĭe acestor fenomene o explicare, majoritatea oamenilor de ştiinţă din acele vremĭ nu numaĭ condamnaŭ teoriile dar chiar negaŭ existenţa faptelor, judecîndu-le ca nişte curate şărlatăniĭ.

James Braid, care a pus magnetismul animal pe adevărata cale ştiinţifică, şi ĭel, ca şi contimporaniĭ săĭ, nu credea în realitatea faptelor.

Asistînd la nişte şedinţe de magnetism observă că pacientuluĭ nu-ĭ ĭeră cu putinţă să deschidă pleoapele. Acest fenomen ĭel îl consideră ca un rezultat al uneĭ modificărĭ în starea sistemuluĭ nervos. Apoĭ făcînd experienţe cu un prieten al săŭ şi cu femeĭea sa găsi că nu-ĭ numaĭ de cît nevoĭe de un magnetizător şi că prin urmare somnul profund în care cade pacientul nu-ĭ datorit vre-unuĭ fluid magnetic. Şi ast-fel Braid a pus o bază ştiinţifică magnetismuluĭ animal căruia i-a dat numele de *hipnotism* (loc. cit. cap. III).

Din cele aretate maĭ sus rezultă că «magnetism şi hipnotism sînt la urma urmeĭ nişte termenĭ sinonimĭ; numaĭ că întăĭul di'ntre aceştĭ termenĭ implică un număr oare-care de fenomene complexe şi extraordinare. Termenul hipnotism desemnează numaĭ o stare nervoasă definită, ce se poate observa în anumite împrejurărĭ, după regulele ordinare prin mijloace cunoscute şi nicĭ de cum misterioase şi avînd ca bază nişte modificaţiunĭ în funcţiunile sistemuluĭ nervos al pacientuluĭ. Vedem dar că hipnotismul s'a născut din magnetismul animal întocmaĭ după cum ştiinţele fiizico-chimice din ştiinţele oculte ale veaculuĭ mediŭ» (loc. cit. pg. 46).

In alte articole vom areta efectele fiziologice şi psihologice datorite acestor modificărĭ în starea sistemuluĭ nervos a celor hipnotizaţĭ.

(Evenimentul Literar). **Dr. Y.**

SUMARUL „EVENIMENTULUĬ LITERAR" № 31

Vacanţie, I. Nădejde; *Dorul din urmă*, N. Beldiceanu; *Arta şi poporul*, (1. Arta şi luptele sociale), C. Şercăleanu; *Magnetism şi hipnotism*, Dr. Y.; *Din chinurile vieţeĭ* (le văzui!), Sofiea Nădejde; *Vieaţa la ţară*, (Popa Rusu), I Tofan; *Poliţiea plagiatoare*, X.; *Amintirĭ din şcoală*, E. Taină; *Poşta Redacţieĭ*.

CHESTIA ROMÎNEASCĂ IN MACEDONIA

Cestiunea episcopatuluĭ.—Uneltirile greceştĭ. — Zădărnicirea ideeĭ. — Intriga luĭ Mărgărit. — Delegaţia macedoneană. — Arestarea delegaţilor.

Cestiunea episcopatuluĭ

De cincĭ anĭ, pe cînd D. T. Maiorescu a fost ministru al instrucţieĭ şi al cultelor, s'aŭ început tratările cu Sublima poartă pentru înfiinţarea unuĭ episcopat romîn în Macedonia, ca ast-fel să fie apăraţĭ nu numaĭ biserica romînă, ci chiar şi credincioşiĭ romînĭ împotriva uneltirilor paneleniste ale cleruluĭ grecesc.

Ideia aceasta părea a deveni în curînd o realitate, maĭ ales în urma înfiinţăreĭ de către Bulgaria a treĭ episcopate bulgăreştĭ în Macedonia şi anume în oraşele, Uskub, Chiopoulu şi Ohrida.

Uneltirile greceştĭ

Cum s'a vestit intenţia guvernuluĭ de a înfiinţa acest episcopat, numaĭ de cît s'aŭ mişcat toţĭ patrioţiĭ grecĭ din Atena, din Macedonia, din Constantinopole şi pînă chiar şi ceĭ din Bucureştĭ, Galaţĭ şi Brăila. Cunoaştem un bancher grec din Capitală, care a căutat în două rîndurĭ să determineze pe D. Maiorescu de a renunţa la această idee.

Greciĭ din Macedonia ajutaţĭ de ceĭ din Constantinopole, aŭ trimes sute de petiţiĭ Sublimeĭ Porţĭ în contra episcopatuluĭ romîn, iar alţiĭ aŭ făcut denunţărĭ infame, pretinzînd că Romîniĭ macedonenĭ tind să se unească cu Albania şi să proclame maĭ tîrziŭ independenţa Macedo-Albanieĭ.

Zădărnicirea ideeĭ

Aceste denunţărĭ n'aŭ produs însă nicĭ un efect. Şi dacă înfiinţarea episcopatuluĭ a întîrziat, ea fost o consecinţă a deselor crize ministeriale ce aŭ urmat în primiĭ patru anĭ aĭ ereĭ conservatoare.

D. Take Ionescu a reluat după cîţĭ-va anĭ tratările, întîmpinînd cea maĭ mare bunăvoinţă la Sublima Poartă, o simplă formalitate a lipsit numaĭ pentru a se înfiinţa episcopatul. Anume: Poarta nu putea să încuviinţeze numirea unuĭ episcop romîn, fără ca acesta să fie cerut de către populaţiunea romînă. Decĭ ministrul a invitat pe D. Apostol Mărgărit, inspectorul şcoalelor romîne din Macedonia să îndemne pe locuitorĭ a cere în număr cît se poate de mare înfiinţarea unuĭ episcopat romîn în Bitolia.

Intrigele luĭ Mărgărit

Vulpoiŭ bătrîn ce este, D. Apostol Mărgărit şi-a dat imediat seama, că o dată episcopatul înfiinţat, D-sa nu maĭ poate juca rolul ce-l are acum, nu maĭ poate să administreze după cheful săŭ subvenţia de 300.000 leĭ ce-ĭ dă statul romîn pentru întreţinerea şcolilor romîne şi nu maĭ poate să exploateze în favorul săŭ personal cestiunea macedoneană. Decĭ a început prin intrigĭ meschine să zădărnicească realizarea ideeĭ.

D-sa a făcut întîĭ o petiţie către Sublima Poartă, pentru înfiinţarea episcopatuluĭ, acoperită cu două miĭ de semnăturĭ. Cum aŭ înţeles Romîniĭ macedonenĭ aceasta, aŭ înaintat Sublimeĭ Porţĭ o declaraţie semnată de zecĭ de miĭ de Romînĭ prin care contestă autenticitatea semnăturilor din petiţia D-luĭ Mărgărit. Şi în adevăr, în curînd se dovedeşte, că toate semnăturile sînt falşe. Graţie numaĭ intervenţieĭ legaţiuneĭ romîne din Constantinopole, D. Apostol Mărgărit a putut să scape de consecinţele falşuluĭ ce l-a comis.

Delegaţia macedoneană

Toate aceste macedoneniĭ aŭ făcut numaĭ ca să demaşte o dată pe Mărgărit, care e cel maĭ nesuferit om în Macedonia şi e privit drept un complice al arhiereilor grecĭ.

CARNE DE CĂSĂPIE

Sîntem în mijlocul oceanuluĭ Indian, seara e tristă şi vîntul începe să mugească.

Din ceĭ doĭ-spre-zece boĭ pe care îĭ luasem de la Singapoor ca să-ĭ mîncăm pe drum, maĭ rămăseseră numaĭ doĭ. Iĭ păstrasem, pe aceştia, fiind-că voiajul se prelungea, contrariat de amarnicul vînt muson.

Eraŭ doĭ boĭ istoviţĭ, slăbiţĭ, ajunşĭ într'o stare de plîns, cu pielea roasă de oasele lor deşirate şi de legănările vasuluĭ purtat de valurĭ. De multe zile navigaŭ eĭ în mod aşa de mizerabil, lăsînd tot maĭ în urmă păşunele ţăreĭ lor şi la care nicĭ odată nu eraŭ să se maĭ întoarcă, legaţĭ scurt de coarne, unul lîngă altul şi aplecîndu-şĭ capul cu resemnare orĭ de cîte orĭ vre-un val venea să le ude trupul cu un noŭ duş rece; cu ochiĭ stînşĭ, eĭ rumegaŭ împreună, un fîn prost udat de apă sărată, condamnaţĭ, şterşĭ de maĭ înainte şi fără iertare din numărul animalelor viĭ, dar trebuind încă să maĭ sufere mult înainte de-a fi omorîţĭ; maĭ trebuiaŭ încă să sufere de frig, de sguduiturile măreĭ, de duşul valurilor, de oboseală, de spaimă...

Seara despre care vorbesc aicea era cu desăvîrşire tristă. Pe mare, sînt multe şerĭ de acestea, cînd urîţiĭ norĭ livizĭ se tîrîesc încet pe orizontul ce se întunecă, cînd vîntul îşĭ înalţă vocea şi noaptea se anunţă primejdioasă. Atuncĭ, cînd te vezĭ izolat pe întinderea nesfîrşită a apelor, te simţĭ cuprins de-o vagă nelinişte pe care crepusculele nu pot să le producă nicĭ odată pe pămînt, nicĭ chiar în locurile cele maĭ funebre. Şi ceĭ doĭ nenorocіţĭ de boĭ, creaturĭ ale păşunelor şi ale ĭerburilor, maĭ înstrăinaţĭ de cît oameniĭ în aceste pustiurĭ mişcătoare şi neavînd ca noĭ speranţa, trebuiaŭ totuşĭ, cu toată inteligenţa lor rudimentară, să sufere şi eĭ, după felul lor de-a fi, neliniştea produsă de aceste priveliştĭ, să-şĭ vadă în mod vag icoana apropiateĭ lor morţĭ.

Rumegaŭ încet ca nişte bolnavĭ, mariĭ lor ochĭ fără viaţă eraŭ pironiţĭ pe sinistrele îndepărtărĭ ale măreĭ. Unul cîte unul, tovarăşiĭ lor fuseseră omorîţĭ pe podeaua pe care şedeaŭ şi eĭ acum; de două săptămînĭ aproape, eĭ trăiaŭ decĭ maĭ apropiaţĭ prin singurătatea lor, sprijinindu-se unul pe altul cînd vasul se clătina, frecîndu-şĭ cu prietenie coarnele.

Şi iată că personajul însărcinat cu serviciul hraneĭ se urcă pe puntea mea de serviciŭ, pentru a-mĭ spune cu termeniĭ obicĭnuiţĭ: «Căpitane, o să tăem un boŭ».

Dracul să'l ia pe acest individ! L'am primit răŭ, cu toate că de sigur vina nu era a luĭ; era însă lucru hotărît, toate nenorocirile cădeaŭ pe capul meŭ în timpul acesteĭ călătoriĭ: în totdeauna să tăiaŭ boiĭ pe timpul serviciuluĭ meŭ!... Şi, tăerea se făcea tocmaĭ sub puntea unde mă plimbam în timpul serviciuluĭ; de geaba te uiţĭ în altă parte, te gîndeştĭ la alt-ceva, priveştĭ în largul măreĭ, nu poţĭ să nu auzĭ lovitura maiuluĭ, dată între coarne, în mijlocul frunţeĭ nenorocituluĭ animal, legată scurt de un inel din podea; apoĭ sgomotul animaluluĭ care cade pe punte însoţit de sunetul de oase. Şi îndată după aceea, el e umflat cu ţeava, jupuiat, tăiat în bucăţĭ; un îngrozitor miros fad se înalţă din pîntecele săŭ deschis şi, prin prejur, podeaua vasuluĭ, de obiceiŭ aşa de curată, e mînjită de sînge, de murdăriĭ fără nume...

Aşa dar venise momentul de-a tăia boul. Un cerc de mateloţĭ se formă în jurul ineluluĭ de care trebuiaŭ să 'l lege ca să 'l poată tăia — şi, din ceĭ doĭ boĭ rămaşĭ, l'aŭ adus pe cel maĭ infirm, pe cel care era deja aproape pe moarte şi care urmă pe matelot fără nicĭ o împotrivire.

Atuncĭ, cel-l'alt întoarse încet capul, pentru a'l privi cu ochiul săŭ melancolic. şi, văzînd că 'l conduceaŭ către acelaş colţ de nenorocire unde toţĭ ceĭ-l'alţĭ căzuseră unul cîte unul, *înţelese;* o slabă rază de lumină străbătu biata sa frunte de animal rumegător, şi scoase un muget de spaimă... O! strigătul acestuĭ boŭ, e unul din sunetele cele maĭ lugubre care m'aŭ făcut vre-odată să mă cutremur, maĭ cu seamă că era unul din sunetele cele maĭ misterioase pe care le auzisem vre-odată... In mugetul acesta se simţea greaua învinuire în contra noastră, a tuturor oamenilor, şi se maĭ simţea şi un fel de tristă resemnare; era într'însul un sentiment reţinut, înăbuşit, ca şi cum bietul animal ar fi simţit adînc cît de nefolositor era mugetul săŭ şi apelul săŭ de nimenĭ ascultat.

Avînd cunoştinţă de totala părăsire în care se găsea, părea că voia să zică: «A! da... iată c'a sosit ora inevitabilă pentru acel care mi-era frate, care venise cu mine de departe, din patria în care alergam prin iarbă. Şi rîndul meŭ va veni în curînd, şi nimenĭ pe lume n'are milă, nicĭ de el şi nicĭ de mine...».

O! da, mi-era milă! Eram chiar cuprins de-o milă nebună în momentul acela, şi 'mĭ venea chiar să mă reped şi să iaŭ marele săŭ cap bolnav şi desgustător şi să-l strîng la peptul meŭ, de oare-ce acesta-ĭ unul din felurile fizice care ne sînt maĭ naturale cînd voim să legănăm într'o iluzie de protecţie pe aceĭ carĭ sufăr saŭ carĭ staŭ să moară.

Dar nu se maĭ putea aştepta ajutor de la nimenĭ, căcĭ chiar şi eŭ, care simţisem nenorocirea supremă a strigătuluĭ săŭ, rămăsesem ţapăn şi nemişcat la locul meŭ întorcînd capul... Din pricina desperăreĭ unuĭ animal, nu se putea schimba direcţia unuĭ vapor şi împedeca pe treĭ sute de oamenĭ ca să-şĭ mănînce porţia lor de carne proaspătă! Cine s'ar gîndi numaĭ un moment la aşa ceva, ar trece drept nebun.

Cu toate acestea un mic matelot, care poate, şi el, era singur pe lume şi nu găsise nicĭ odată milă, — auzise apelul bouluĭ, îl auzise pînă în fundul sufletuluĭ ca şi mine. Se apropie de el, şi se puse să-ĭ mîngie botul încet.

Dacă s'ar fi gîndit la aşa ceva, marinarul i-ar fi putut prezice:

«Vor muri şi eĭ cu toţiĭ, lasă, aceĭ carĭ te vor mînca mîine; toţĭ, chiar şi ceĭ maĭ tarĭ şi maĭ tinerĭ; şi poate că atuncĭ ceasul teribil va fi chiar maĭ crud pentru dînşiĭ de cît pentru tine; poate că atuncĭ eĭ ar prefera lovitura de maiŭ în frunte».

Animalul îĭ întoarse mîngîierea privindu-l cu blîndeţe şi lingîndu-ĭ mîna. Dar se sfîrşise, fulgerul de inteligenţă care trecuse pe sub craniul jos şi îngust se stinsese. In mijlocul imensităţeĭ triste în care nava îl ducea tot maĭ repede, în întunecimele recĭ, în crepusculul anunţînd o noapte de primejdie, — şi lîngă trupul tovarăşuluĭ luĭ care nu maĭ era de cît o grămadă de carne atîrnată de un cîrlig, — el se puse să rumege din noŭ şi liniştit, bietul boŭ; mica sa inteligenţă nu mergea maĭ departe; nu se maĭ gîndea la nimic; nu-şĭ maĭ amintea nimic.

PIERRE LOTI.

Dar ca să nu fie acuzați, că n'ar îmbrățișa cu destulă căldură ideea episcopatuluĭ, macedoneniĭ aŭ trimes o delegație de treĭ la Constantinopole să inziste pentru înființarea episcopatuluĭ.

Delegația a stat timp îndelungat la Constantinopole și lucrurile aŭ ajuns în acel stadiŭ, în cît numaĭ numirea titularuluĭ episcopatuluĭ maĭ urma să se facă. Dar de o dată, ca din senin intervine o denunțare infamă a D-luĭ Apostol Mărgărit în contra delegaților. Și această denunțare întîrzie resolvarea cestiuneĭ episcopatuluĭ și creiează o situație falșă delegaților față de Sublima Poartă.

Arestarea delegaților

Atuncĭ delegațiĭ înaintează o plîngere saŭ, maĭ bine zis, un memoriŭ ministeruluĭ de externe al Românieĭ prin D. Mitilineu, ministrul plenipotențiar al țăriĭ în Constantinopole în contra D-luĭ Apostol Mărgărit.

In loc ca să-l înainteze la minister, D. Mitilineu chiamă pe Mărgărit la Constantinopole și-ĭ arată memoriul delegaților. D. Mitilineu a abuzat ast-fel de secretul profesional, în cît a permis luĭ Mărgărit să copieze acest memoriŭ.

O dată în posesiunea memoriuluĭ, D. Mărgărit face cîte-va extracte tendențioase din el și pe această bază denunță din noŭ polițieĭ din Constantinopole pe ceĭ treĭ delegațĭ și-ĭ prezintă drept niște instigatorĭ periculoșĭ.

Poliția fără să cerceteze exactitatea acesteĭ denunțărĭ, a procedat imediat la arestarea celor treĭ delegațĭ.

Ast-fel s'a zădărnit înființarea episcopatuluĭ romîn din Macedonia.

DR.

IMPUȘCAREA D-RULUĬ LUCACIŬ

Pînă în acest moment n'avem nicĭ o știre privitoare la zvonul ce a circulat ĭerĭ în Sibiŭ asupra împușcăriĭ D-luĭ Dr. V. Lucaciŭ. Nu știm cine, cum și unde l'a împușcat.

Presupunerea noastră este, că dacă în adevăr sîntem în fața unuĭ asasinat, atuncĭ numaĭ în mijlocul codrilor secularĭ de lîngă Șișeștĭ putea să se comită acest asasinat, fie de către unul din jandarmiĭ carĭ aŭ însoțit pe Lucaciŭ la închisoare, fie de un mizerabil angajat de administrația saŭ guvernul unguresc.

Șișeștiĭ sînt o comună rurală locuită de vre-o 1500 de țăranĭ. Comuna este situată la poalele munților Gutiiul ; o șosea primitivă trece prin marginea satuluĭ spre Transilvania. Casele sînt foarte resfirate, comuna fără strade, căcĭ pretutindenĭ daĭ numaĭ de rîurĭ. Casa D-luĭ Lucaciu e construită într'o vale sălbatică de unde nu poțĭ comunica de cît pe jos prin o potecă cu șoseaua ; distanța de la casa luĭ Lucaciu pînă la șosea este de vre-o 15 minute.

Gara cea maĭ apropiată de Șișeștiĭ este gara orașuluĭ Baia-mare din Maramureș. Orașul este la o distanță de vre-o două ore de Șișeștĭ. Drumul de la Șișeștĭ pînă la Baiasprie, un mic tîrgușor, trece prin niște codri secularĭ și prin niște locurĭ prăpăstioase și foarte periculoase. De la Baiasprie pînă la Baia-mare șoseaua e bună și tot trece pe șes.

Asasinatul s'a săvîrșit de sigur între Șișeștĭ și Baiasprie, cînd Lucaciŭ a fost escortat de către jandarmĭ la pușcăria din Cluj. Putem să adaogăm, că locuitoriĭ de prin acele părțĭ sînt foarte pacînicĭ și nicĭ odată nu este tulburată liniștea lor prin vr'o crimă. Apoĭ e de prisos să maĭ adaogăm dragostea imensă a țăranilor de prin acele părțĭ pentru Lucaciŭ.

Decĭ, de sigur sîntem în fața uneĭ crime oficiale.

INFORMAȚIĬ

Lăutarul care s'a înecat alaltă-erĭ dimineață la Herestrăŭ a fost scos abia a doua zi pe la orele [illegible] de către un bătrîn sătean.

Lăutarul se numește Anton Badea și lasă în urma sa o femee și treĭ copiĭ.

Reporterul nostru a fost în cîmpul Ciupituluĭ, în apropiere de Colentina unde domiciliază familia mortuluĭ și a cules toate amănuntele în privința acesteĭ nenorocirĭ.

Erĭ lăutarul Anton Badea a fost înmormîntat.

RESBOIU INTRE CHINA ȘI JAPONIA

Washington, 16 Iulie.—Ministerul marineĭ a primit o telegramă a comandantuluĭ Corăbieĭ americane «Baltimore» care staționează la Tche-nu-pho, anunțîndu-ĭ că Japoneziĭ aŭ făcut prizonier pe regele Coreeĭ.

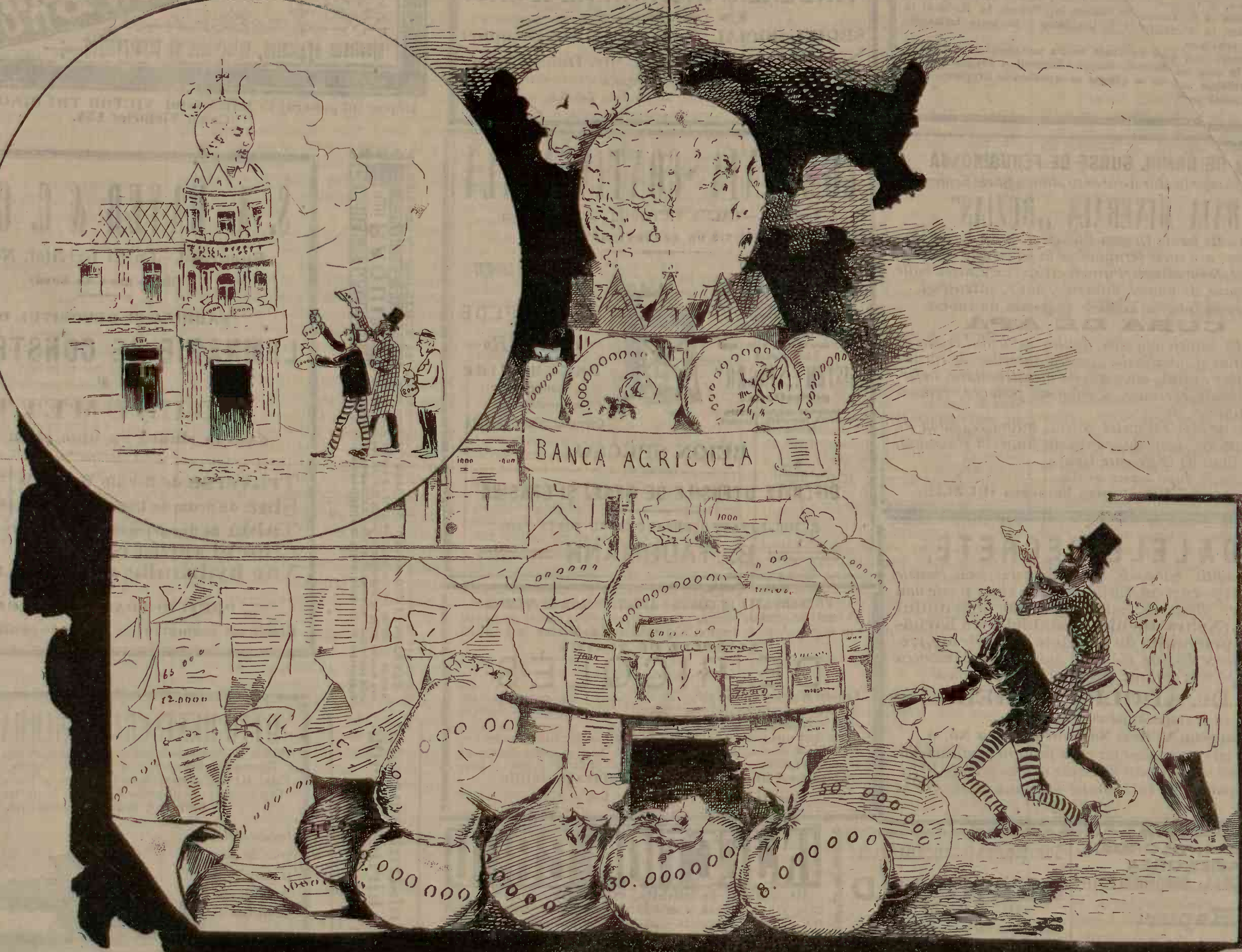
ULTIME TELEGRAME

Paris, 16 Iulie. — O detonațiune tare s'a produs pe la 11 ore seară pe podul Concordieĭ. Emoțiunea a fost vie.

Resultă din ancheta ce s'a făcut că o plesnitoare de artifiție s'a aruncat de pe pod în Sena de către un glumeț prost, rămas necunoscut.

BANCA AGRICOLA

ACUM

PESTE 10 ANI

O EPIDEMIE DE HOLERA

Dedicată D-luĭ Lascar Catargiu.

In anul 1885 holera bîntuia cu o furie grozavă maĭ în toată Italia. Frumosul golf de Neapole, plin de soare și de cîntărĭ vesele, ajunsese golful plîngereĭ și al suspinelor; moartea nemiloasă aruncase vălu-ĭ funebru și peste frumusețele natureĭ și peste sufletele oamenilor.

Din Neapole epidemia de holeră se întindea mereŭ spre sud, în călcîiul și în vîrful cizmeĭ italiane, ducînd pretutindene groaza și pustiul.

De îndată ce se constata în vre-o localitate nouă apariția flageluluĭ, lumea lăsa totul baltă, fie-care își lua cele absolut necesare traiuluĭ și fugea prin munțĭ și prin localitățile necontaminate încă.

Pe vremea aceea mă aflam din întîmplare în orașul L***, în care credeam să staŭ numaĭ o singură zi ca să mă odihnesc puțin după o lungă și obositoare calătorie, dar farmecul boschetelor de portocalĭ și al împrejurimilor încîntătoare, hipnotismul pe care 'l exercita asupră-mĭ nesfîrșitul luciŭ al măreĭ albastre, — pe care 'l vedeam pentru prima dată în viață, — mă făcea să amîn mereŭ plecarea.

Singura umbră care întuneca din cînd în cînd farmecul luminos al natureĭ splendide ce mă încînta, singura neliniște care îmĭ turbura pacea adîncă și fericită pe care o gustam de două săptămînĭ, era apropierea holereĭ.

Din zi în zi flagelul se întindea tot maĭ mult în spre orașul L***, și pe măsură ce ce se apropia, toată lumea devenea neliniștită, fie-care se pregătea de plecare.

***

Stăteam pe strada Găreĭ. Intr'o bună dimineață, pe cînd mă îmbrăcam a lene la fereastra mea inundată de raze de soare, sorbind cu voluptate adierea răcoroasă ce venea dinspre mare, aud un huruit greŭ pe stradă ; era un lanț lung de care marĭ și grele încărcate pînă sus cu sicrie de brad, albe și curate, de-abia eșite din mîna tîmplarilor.

Pe fie-care era scris cu litere marĭ și negre : *Serviciul comunal al orașuluĭ L***.*

Cu trupul pe jumătate plecat în afară de fereastră, cu ochiĭ marĭ deschișĭ, priveam cu spaimă cum trecea convoiul funebru și am simțit un junghiŭ rece prin inimă, o strînsură dureroasă între spete și o sudoare rece mĭ-a inundat fruntea.

De bună seamă că holera e în tîrg, mi-am zis în gînd și am căzut moale pe un scaun. Mă simțeam, așa de-odată, cuprins de-o oboseală mare, pare că mersesem două poște pe jos, prin praf și prin căldură ; mă cuprinsese o neliniște așa de grozavă ca și cum aș fi primit zece veștĭ triste de-odată.

După ce m'am liniștit puțin, m'am îmbrăcat repede și am plecat prin tîrg să aflu ceva veștĭ.

Nu știŭ cum se făcuse schimbarea asta, dar mi se părea că aerul curat, limpede și plin de miresme îmbătătoare de adineaorĭ, devenise greŭ, pestilențial, irespirabil, — mi se părea că miroase a mort și a tămîe orĭ unde mă întorceam ; murmurul valurilor pe nisipul țărmuluĭ îmĭ devenise nesuferit, — mi se părea că din sgomotul, altă dată așa de plăcut, se înalță acum șoapte dureroase, prezicerĭ funebre : *veĭ muri ! veĭ muri !* Așa-mĭ spuneaŭ valurile risipindu-se în spumă pe țărm.

Lumea pe care o întîlneam pe stradă, mergea grăbită, cu capul în jos, cu ochiĭ țintă pe pavaj ; — toțĭ aveaŭ aerul trist, preocupațĭ adînc și buzele lor vinete și strînse șopteaŭ cuvinte neînțelese.

In oraș am aflat numaĭ că Primăria comandase cincĭ sute de sicrie, că epidemia era la porțile orașuluĭ și se *zicea* că s'ar fi întîmplat cîte-va cazurĭ de holeră urmate de moarte, chiar în oraș.

Atîta mi-a trebuit ; am plecat de grabă la hotel, mi-am făcut geamantanul ; am cerut socoteala și m'am pregătit de plecare fără să uit toate sticluțele și cutiile cu prafurĭ desinfectante, cu care-mĭ umplusem buzunarele de crăpaŭ.

Orĭ-ce făceam, orĭ-ce dregeam, mă urmărea mereŭ icoana unuĭ sicriŭ care mi se păruse maĭ mare din toate și a căruĭ capac troncănea grozav cînd carul trecea prin fața ferestreĭ mele.

« Aicĭ zace robul luĭ D-zeŭ... » și o cruce de lemn pe-un mormînt perdut într'un colț de cimitir pe malul măreĭ, departe de părințĭ, de prietenĭ, neștiut, necunoscut... mort printre străinĭ fără o mîngîere, apucat de-odată de cîrceĭ... brrr !

M'am pus repede în trăsură, și am plecat la gară. Maĭ era un ceas pînă la plecarea trenuluĭ. Deja peronul era plin de bărbațĭ, de femeĭ, de copiĭ și de boccele ; pe fața tuturor se citea neliniștea și chiar spaima, toțĭ fugeaŭ care încotro de frica holereĭ.

De-abia mi-am găsit loc în tren, atîta lume pleca, și pe drum mi se părea mereŭ că mă apucă cîrceĭ.

Mă îndopam cît ce puteam cu diferite picăturĭ care-mĭ făceaŭ gura pungă și mă spălam pe mîĭnĭ cu toate desinfectantele posibile.

In sfîrșit am ajuns teafăr în orașul P*** care avea renumele că a fost în tot-d'a-una îndemn de orĭ-ce epidemie.

***

Intr'una din zilele următoare, stam la o cafenea pe malul Armuluĭ și citeam gazetele ; vroiam să văd mersul holereĭ și dacă nu trebuia cum-va să-mĭ fac din noŭ geamantul și să plec.

Iată ce-am găsit în *Secolo* din Milan :

«Infamia administrațieĭ nu cunoaște nicĭ o margine. Dumineca trecută trebuind să se aleagă un deputat pentru locul vacant din orașul L***, și administrația știind că opoziția e tare și sigură de izbîndă, a imaginat un mijloc de presiune care întrece și pe cea maĭ desmățată fantazie americană : Primăria, cu treĭ zile înainte de data alegereĭ, a comandat cincĭ sute de sicrie și le-a plimbat cu ostentație prin tot tîrgul, dînd a înțelege ast-fel că holera e aproape de oraș saŭ chiar în oraș.

«Lumea speriată de această funebră inscenare, a început să părăsească, în număr mare, orașul. In ziua alegereĭ s'a prezentat la urnă numaĭ treĭ sute de alegătorĭ din ceĭ cincĭ miĭ înscrișĭ, și candidatul guvernuluĭ s'a ales aproape cu unaminitate. Holera n'a fost în orașul L***, și probabil că nicĭ nu va fi, de oare-ce epidemia scade pretutindenĭ, și în orĭ-ce caz ea nu se îndreaptă de loc în spre L***.

«D. Cavalotti va adresa, în chestia asta, o interpelare guvernuluĭ».

Cînd am citit drăcovenia asta, m'a apucat un rîs nebun. Pe urmă m'am gîndit că e bună de notat.

Căutînd astă-zĭ prin notele mele, am dat peste dînsa, și gîndindu-mă că atît holera cît și alegerile comunale se apropie, o daŭ publicitățeĭ și o recomand deosebiteĭ atențiĭ a prefecților noștri.

T.

La administrația acestuĭ ziar se află hîrtie (maculatură) de vînzare.

Tipografia «Nouă», Gr. Panaitescu, Pasagiul Bănceĭ Naționale, 10.

Tipărit pe hîrtie din fabrica LETEA.